

Комнатний С. О. – кандидат педагогічних наук, докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2124-2047>

Правові та методологічні проблеми обстеження пошкоджених і знищених унаслідок збройної агресії житлових об'єктів та оцінки збитків

Мета дослідження полягає у внесенні пропозицій щодо вжиття низки невідкладних заходів на національному та місцевих рівнях задля забезпечення методологічних інструментів для збору даних щодо обсягів зруйнованого та пошкодженого житла, встановлення методів і методологічних засад визначення оцінки збитків, завданих унаслідок широкомасштабної агресії РФ проти України. **Методологія.** Методологічний інструментарій обрано з огляду на поставлену мету, специфіку предмета й об'єкта дослідження із застосуванням системного порівняльно-правового аналізу нормативних актів України, розроблених з метою встановлення правил і методів збирання даних щодо зруйнованого та пошкодженого житла й оцінки завданих збитків. Методологія дослідження полягає в проведенні критичного аналізу практичної можливості застосування чинних нормативно-правових актів. **Наукова новизна.** Збройна агресія РФ проти України спричинила масштабні руйнування житлових й інфраструктурних об'єктів. Громадяни, органи місцевого самоврядування та державної влади постали перед новим викликом – потребою в збиранні даних щодо зруйнованих і пошкоджених об'єктів й оцінці завданих збитків. Уряд ухвалив або скоригував деякі нормативно-правові акти, які мають урегулювати питання фіксації, моніторингу й оцінки збитків. Водночас окреслені питання ще не вивчали на науковому рівні, тому ця робота є першим системним науковим дослідженням у зазначеному напрямі, проведеним після початку повномасштабного вторгнення РФ до України, тобто з 24 лютого 2022 року. **Висновки.** Наслідком збройної агресії РФ стали масштабні руйнування житлових й інфраструктурних об'єктів. Уряд вжив низку заходів, спрямованих на встановлення правил і методів фіксації пошкоджених і зруйнованих об'єктів та оцінки завданих збитків. Ключовими уповноваженими органами їх здійснення визначено органи місцевого самоврядування. Водночас, попри вжиті урядом заходи правового регулювання, залишається низка прогалин, які не дають змоги повною мірою та максимально ефективно здійснювати фіксацію руйнувань і пошкоджень, оцінювати завдані збитки. Реєстр пошкодженого та знищеного майна повинен бути створений не лише як інформаційна база про фактичні руйнування та пошкодження, а й як джерело інформації щодо обсягів завданих збитків і потреби у відновленні чи компенсації. З метою встановлення точної оцінки завданих збитків слід прискорити розробку та затвердження деталізованої методики за напрямом «втрати житлового фонду та об'єктів благоустрою», як це передбачено відповідно до спеціальної правової бази. Також варто вжити заходи щодо посилення спроможності органів місцевого самоврядування на рівні громад у створенні локальних баз даних із картографування пошкодженого та знищеного житла.

Ключові слова: збройна агресія; житловий фонд; інфраструктура; об'єкти благоустрою; картографування; збитки.

Вступ

Масштабна збройна агресія РФ проти України, що розпочалася 24 лютого 2022 року, спричинила надзвичайно важкі наслідки для мільйонів українських родин і держави загалом. Маємо колосальні втрати людських життів, знищення житла й інфраструктури міст і містечок, суттєве погіршення фінансового стану громадян й економічної стабільності країни загалом.

На жаль, щодня кількість зруйнованого та пошкодженого житла в Україні лише зростає.

Відповідно до спільного звіту, підготовленого Світовим банком, Європейською комісією й урядом України, оприлюдненого 9 вересня 2022 року, на відбудову та відновлення України необхідно 349 мільярдів доларів США. Лише за попередніми оцінками, потреби відбудови та відновлення житла в Україні сягають 69 мільярдів доларів США [1].

Житлова проблема для громадян України сягнула небувалих досі масштабів. Відновлення потребують міста та села. Сотні тисяч українців

вже ніколи не будуть мати змоги повернутися до тих осель, які вони покинули через війну, адже значна частина будівель не підлягає відновленню.

За даними Міністерства розвитку громад та територій України, з початку повномасштабної збройної агресії ворог зруйнував понад 111 тисяч індивідуальних будинків і понад 14 тисяч багатоквартирних будинків [2].

Одним із першочергових завдань, яке постало перед кожною територіальною громадою, житловий сектор якої зазнав руйнувань і пошкоджень, є їх фіксація й оцінка збитків. Уряд України ухвалив низку нормативно-правових актів, які врегулюють питання фіксації, обстеження й оцінки збитків, завданих збройною агресією РФ. Також введено до тестової експлуатації державний реєстр зруйнованого та пошкодженого житла. Ефективність ухвалених національним урядом рішень не досліджували на науковому рівні, проте проблеми, які на практиці виникають у громадян й органів місцевого самоврядування, підтверджують

потребу в проведенні комплексного аналізу нормативно-правових актів, можливості їх практичного застосування та підготовки рекомендацій на національному й місцевому рівнях.

Матеріали та методи

Для досягнення поставленої мети слід застосувати теоретичні, системні та функціональні методи дослідження.

Обстеження об'єктів, що зазнали пошкоджень унаслідок збройної агресії РФ, та їхня фіксація здійснюються відповідно до Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії РФ, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 року № 473. Для проведення комісійного обстеження пошкоджених об'єктів уповноважений орган створює комісію, до складу якої залучають фахівців/фахівця, що здобув вищу освіту в галузі «Будівництво та архітектура», окрім спеціальності «Геодезія та землеустрій». За результатами роботи комісія складає акт обстеження об'єкта. З кінця червня 2022 року, коли було внесено зміни до зазначеного Порядку, не існувало єдиної форми акту обстеження, також не було встановлено необхідність створення комісії для його проведення. Наразі уповноважені органи здійснюють роботу з оформлення складених раніше актів з огляду на нову типову форму [3].

Щодо об'єктів, які за результатами попереднього огляду визначено як зруйновані та значно пошкоджені, уповноважений орган ухвалює рішення щодо проведення їхнього обстеження відповідно до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 року № 257 [4].

Роботи з обстеження пошкоджених об'єктів провадяться відповідно до Методики проведення обстеження та оформлення його результатів, затвердженої Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 6 серпня 2022 року № 144 [5].

Проведення обстеження пошкодженого об'єкта забезпечує замовник (уповноважений орган або власник такого майна) шляхом залучення фахівців, що мають відповідну кваліфікацію.

Звіт за результатами обстеження пошкодженого об'єкта має містити висновок про технічний стан, рекомендації щодо подальшої експлуатації (зокрема щодо можливості виконання робіт із відновлення) або демонтажу (ліквідації), а також, у разі потреби, – відомості про пошкоджені (зруйновані) несучі й огорожувальні конструкції, інженерні системи (із зазначенням ступеня й обсягів пошкоджень), принципів рішення (рекомендації) щодо їхнього відновлення (підсилення).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 березня 2022 року № 380 передбачено створення Реєстру пошкодженого та знищеного майна. Держателем Реєстру пошкодженого та знищеного майна визначено Мінінфраструктури.

Об'єктами Реєстру пошкодженого та знищеного майна, відповідно до Порядку подання інформаційного повідомлення, є інформація щодо:

- 1) пошкодженого та знищеного нерухомого майна;
- 2) осіб, нерухоме майно яких пошкоджено або знищено;
- 3) шкоди та збитків, завданих унаслідок пошкодження такого майна.

Зазначимо, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 березня 2022 року № 380 «Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації» встановлено, що після набрання чинності Законом України, який врегулює відносини щодо компенсації за пошкодження та знищення об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, до заяв про надання компенсації за пошкоджені та знищені об'єкти нерухомого майна прирівнюються подані фізичними особами відповідно до цієї постанови інформаційні повідомлення [6].

Питання нормативного врегулювання та практичного відшкодування збитків (надання компенсації) за пошкодження або знищення житлової нерухомості, заподіяних внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією РФ, залишається до кінця не врегульованим. В Україні досі відсутній системний і структурований механізм надання компенсації чи матеріальної допомоги постраждалим унаслідок військової агресії РФ. Так, Верховна Рада України прийняла за основу проєкт Закону України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації» (законопроект № 7198). Цей законопроект має на меті визначення правових й організаційних засад надання компенсації за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна [7].

Водночас 2020 року А. Анісімова досліджувала механізми відшкодування збитків, завданих пошкодженням або знищенням житла внаслідок збройного конфлікту, на підставі законодавчих актів, які діяли два роки тому, і відповідних масштабів руйнувань переважно на сході нашої країни. Уже тоді дослідниця дійшла висновку щодо

необхідності створення спеціальної законодавчої бази, яка врегулює питання соціального захисту й особливостей відшкодування збитків населенню, чие житло було повністю зруйноване або пошкоджене внаслідок збройного конфлікту. Під час розробки й ухвалення такого законодавства варто врахувати особливості збройного конфлікту, що зумовлюють наявність великої кількості постраждалих, яким заподіяно матеріальну шкоду внаслідок пошкодження їхнього житла, різні ступені пошкоджень, а також необхідність забезпечення житлом значної кількості постраждалого населення, зокрема, внутрішньо переміщених осіб [8].

Слід зауважити, що дослідження А. Анісімової не лише не втратило актуальності, а й набуло ще більшого змісту та нагальності в умовах сьогодення.

Якісний облік, картографування й оцінка збитків є важливими викликами для громадян, що постраждали, і для органів місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства та міжнародні організації активно долучаються до збирання даних про пошкодження та руйнування й оцінки завданих збитків. Однією з останніх таких ініціатив є розроблена на виконання проєкту «Полегшення доступу до житлових рішень для внутрішньо переміщених осіб та людей, які постраждали від конфлікту, на рівні громад», що реалізується в межах гранту, наданого проєктом Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень. Фаза II» Всеукраїнською громадською організацією «Housing Ukraine» Цифрова платформа зруйнованого/пошкодженого житла на рівні громад, яка має сприяти кваліфікованому адмініструванню всіх етапів відбудови зруйнованого/пошкодженого житла, пошуку донорських організацій для його відновлення та подальшої співпраці з ними [9].

Розроблена платформа має такі особливості:

- застосовність до населених пунктів, які постраждали від руйнування житла внаслідок збройної агресії РФ проти України;

- наявність інструментів визначення пріоритетності житлової допомоги на підставі критеріїв уразливості й оцінки потреб;

- оцінка масштабу збитків;

- облік наданої житлової допомоги тощо.

Відповідно, Кабінет Міністрів України прийняв 20 березня 2022 року постанову № 326, згідно з якою затверджено Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації [10].

Результати й обговорення

Міністерство інфраструктури та Міністерство цифрової трансформації України 26 серпня 2022 року презентували Реєстр пошкодженого та

знищеного майна. Утім проаналізувати практичну роботу реєстру неможливо, адже наразі його функціонування запроваджене частково, лише в частині подання інформаційного повідомлення. Але й цей функціонал поки працює не повноцінно.

Уже зараз для багатьох громадян є актуальним питання отримання інформації з Реєстру пошкодженого та знищеного майна й офіційного підтвердження подання інформаційного повідомлення, наприклад, у формі витягу/виписки з реєстру чи довідки для подання до органу, який вимагає такого підтвердження.

Дійсно, відповідно до Порядку подання інформаційного повідомлення, публічна інформація з Реєстру пошкодженого та знищеного майна у формі відкритих даних підлягає оприлюдненню, а інформація, внесена до Реєстру пошкодженого та знищеного майна, є відкритою та загальнодоступною, крім реєстраційних номерів облікових карток платників податків, паспортних даних, місця проживання фізичної особи, інших персональних даних.

Проте сьогодні доступ до такої інформації не забезпечено, користувачі реєстру не мають змоги сформувати витяг/виписку з нього на вимогу чи запит особи. Підтвердженням подання такого інформаційного повідомлення є повідомлення через інструменти Єдиного порталу державних послуг Дія про реєстрацію поданого нею інформаційного повідомлення, яке особа отримує автоматично. Але його не можна вважати офіційним документом для подання за місцем вимоги, оскільки нормативно це не встановлено.

Одним із напрямів, за яким здійснюється визначення шкоди та збитків, відповідно до Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії РФ, є напрям «втрати житлового фонду та об'єктів благоустрою». Він охоплює втрати житлового фонду (житла), об'єктів благоустрою, об'єктів незавершеного будівництва житлової нерухомості та фактичні витрати для їх відновлення. На сьогодні методика, відповідно до якої буде здійснюватися визначення шкоди та збитків за напрямом «втрати житлового фонду та об'єктів благоустрою», не затверджена. Зазначений Порядок містить додаток «Загальні засади оцінки збитків, завданих майну та майновим правам внаслідок збройної агресії Російської Федерації». Наразі лише проаналізувавши його, можна отримати базове розуміння того, що міститимуть розроблені методики оцінки шкоди та збитків, адже Загальні засади оцінки збитків встановлюють єдині підходи й основні вимоги до оцінки відповідних збитків.

Висновки

Реєстр пошкодженого та знищеного майна має бути створений як інформаційна база про фактичні

руйнування та пошкодження, а також як джерело інформації потенційним грантодавцям/донорам. Зокрема, Реєстр пошкодженого та знищеного майна має передбачати можливість додавання такої інформації:

– категорії вразливості громадян, житлова нерухомість яких пошкоджена або знищена. Це дасть змогу, по-перше, одразу внести до Реєстру інформацію щодо пріоритетності отримання компенсації за пошкоджене або знищене майно, відповідно до проекту Закону України № 7198, а також розширити коло інформації, яка може бути надана потенційним донорам/грантодавцям, які, можливо, матимуть наміри підтримати ту чи іншу категорію постраждалих українців;

– можливість додавання постраждалими особами акту обстеження об'єкта, звіту й акту технічного обстеження, а також інших результатів проведених експертиз, отриманих висновків;

– можливість відображення результатів оцінки збитків, а також потреби у витратах на відновлення, можливість завантаження відповідного акту оцінки;

– з огляду на те, що пошкоджені об'єкти житлової нерухомості з часом мають природні зміни до погіршення стану, доцільно надати можливість відображення в Реєстрі динаміки цих змін. Також, можливо, існуватимуть випадки, коли об'єкт буде частково відновлено, проте процес відновлення не завершений і потребує додаткового фінансування. Тому доцільно відобразити такі зміни в Реєстрі.

З огляду на відсутність затверджених методик визначення шкоди та збитків, що унеможливило належну аналітичну оцінку шкоди та збитків, завданих Україні збройною агресією РФ, відповідальним за розробку, затвердження та погодження методик рекомендовано пришвидшити виконання вимог Порядку 326 в частині затвердження цих нормативних актів.

Під час розробки методики за напрямом «втрати житлового фонду та об'єктів благоустрою» рекомендовано:

– у разі встановлення осіб і суб'єктів, які забезпечують проведення оцінки, забезпечити чітко визначення кола осіб і розмежування їхніх повноважень, що матиме вагоме значення в досягненні практичного результату застосування методики;

– під час визначення основних інформаційних джерел для проведення оцінки збитків враховувати положення чинних постанов Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 року № 473

«Про затвердження Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, затвердженого постановою Кабінету» та від 12 квітня 2017 року № 257 «Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва»;

– чітко встановити, хто саме ухвалює рішення про проведення оцінки шкоди та збитків, і яким чином;

– розділ методики «Методичні засади визначення розміру збитків, спричинених збройною агресією» повинен містити формули, які дадуть можливість розрахувати реальний розмір завданих збитків. Він має бути розроблений дуже детально, щоб унеможливити неоднозначне трактування його положень, оскільки він стане «настільною книгою» для кваліфікованих уповноважених спеціалістів, які безпосередньо проводитимуть відповідну оцінку та визначатимуть розмір завданих збитків;

– визначити, який з видів оцінки та з якою метою повинен бути проведений. Це важливий фактор досягнення основної мети – отримання компенсації за завдану шкоду та збитки.

У межах пілотного проекту «Полегшення доступу до житлових рішень для внутрішньо переміщених осіб та людей, які постраждали від військового конфлікту, на рівні громади» реалізовано запровадження електронної (цифрової) платформи пошкодженого/знищеного майна (індивідуальних житлових будинків), яка є місцевим (локальним) реєстром пошкодженої та зручованої житлової нерухомості. З огляду на зазначене, а також для забезпечення належного функціонування електронної (цифрової) платформи пошкодженого/знищеного майна (індивідуальних житлових будинків) в окремій територіальній громаді й нормативного врегулювання її функціонування, громаді слід розробити та затвердити внутрішні нормативні документи, що врегулюють порядок наповнення та ведення електронної (цифрової) платформи пошкодженого/знищеного майна (індивідуальних житлових будинків).

Урахування національними та місцевими органами влади зазначених вище рекомендацій дасть змогу суттєво посилити спроможність місцевого самоврядування ефективно виконувати заходи зі збирання даних, фіксації пошкоджень і руйнувань житла, оцінки завданих збитків і залучення фінансових ресурсів для здійснення відшкодувань або відбудови житлових об'єктів.

REFERENCES

- [1] Premier-ministr Ukrainy, kerivnytstvo YeS ta Svitovoho banku prezentuvaly zvit "Shvydka otsinka zavdanoi shkody ta potreb na vidnovlennia" [Prime Minister of Ukraine, the leadership of the EU and the World Bank presented the "Rapid Damage and Needs Assessment report"]. (2022). (n.d.). www.kmu.gov.ua. Retrieved from

- <https://www.kmu.gov.ua/news/premier-ministr-ukrainy-kerivnytstvo-ies-ta-svitovoho-banku-prezentuvaly-zvit-shvydka-otsinka-zavdanoi-shkody-ta-potreb-na-vidnovlennia> [in Ukrainian].
- [2] Sait "Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy" [Site "Ministry of Communities and Territories Development of Ukraine"]. (n.d.). www.minregion.gov.ua. Retrieved from <https://www.minregion.gov.ua/press/news/> [in Ukrainian].
- [3] Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia Poriadku vykonannia nevidkladnykh robot shchodo likvidatsii naslidkiv zbroinoi ahresii Rosiiskoi Federatsii, poviazanykh iz poshkodzhenniam budivel ta sporud": vid 19 kvit. 2022 r. No. 473 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Procedure for the implementation of urgent works regarding the liquidation of the consequences of the armed aggression of the Russian Federation, related to the damage to buildings and structures" from April 19, 2022, No. 473]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
- [4] Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzeniia Poriadku provedennia obstezhennia pryiniatykh v ekspluatatsiiu ob'ektiv budivnytstva": vid 12 kvit. 2017 r. No. 257 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Procedure for Inspection of Commissioned Construction Objects" from April 12, 2017, No. 257]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2017-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
- [5] Nakaz Ministerstva rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy "Pro zatverdzhennia Metodyky provedennia obstezhennia ta oformlennia yoho rezultativ": vid 6 serp. 2022 r. No. 898/38234 [Order of the Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine "On approval of the Survey Methodology and registration of its results" from August 6, 2022, No. 898/38234]. (n.d.). www.minregion.gov.ua. Retrieved from <https://www.minregion.gov.ua/base-law/reg-politics/plan-diyalnosti-minregionu-z-pidgotovki-proektiv-regulyatornih-aktiv/nakaz-vid-06-08-2022-%E2%84%96-144-pro-zatverdzhennya-metodyky-provedennya-obstezhennya-ta-oformlennya-jogo-rezultativ/> [in Ukrainian].
- [6] Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zbir, obrobku ta oblik informatsii pro poshkodzhene ta znyshchene nerukhome maino vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh viiskovoiu ahresieiu Rosiiskoi Federatsii": vid 26 berez. 2022 r. No. 380 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On the collection, processing and accounting of information on damaged and destroyed real estate as a result of hostilities, acts of terrorism, sabotage caused by the military aggression of the Russian Federation" from March 26, 2022, No. 380]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/380-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
- [7] Proiekt Zakonu Ukrainy "Pro kompensatsiiu za poshkodzhennia ta znyshchennia okremykh katehorii ob'ektiv nerukhomoho maina vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh viiskovoiu ahresieiu Rosiiskoi Federatsii": vid 24 berez. 2022 r. No. 7198 [Draft Law of Ukraine "On compensation for damage and destruction of certain categories of real estate objects as a result of hostilities, terrorist acts, sabotage caused by the military aggression of the Russian Federation" from March 24, 2022, No. 7198]. (n.d.). itd.rada.gov.ua. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39283> [in Ukrainian].
- [8] Anisimova, A. (2020.) Vidshkoduvannia zbytkiv, zavdanykh poshkodzhenniam abo znyshchenniam zhytla vnaslidok zbroinoho konfliktu [Compensation for damages caused by damage or destruction of housing as a result of armed conflict]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo, Entrepreneurship, economy and law*, 7, 13-17. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.02> [in Ukrainian].
- [9] Predstavleno tsyfrovu platformu zruinovanoho poshkodzhenoho zhytla na rivni hromad i rekomendatsii natsionalnym partneram [A digital platform of destroyed/damaged housing at the community level and recommendations to national partners are presented]. (2022). www.coe.int. Retrieved from https://www.coe.int/uk/web/kyiv/news-event/news/-/asset_publisher/m9nDZlgeFMpW/content/the-presentation-of-the-digital-platform-for-destroyed-damaged-housing-at-the-community-level-and-recommendations-to-national-partners?_101_INSTANCE_m9nDZlgeFMpW_viewMode=view%2F&fbclid=IwAR20UulTmSbWVKhc8DtQr8z2HpVyzsPIaolmnlG8qFbc2cXFx0PR67zmaUg [in Ukrainian].
- [10] Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia Poriadku vyznachennia shkody ta zbytkiv, zavdanykh Ukraini vnaslidok zbroinoi ahresii Rosiiskoi Federatsii": vid 20 berez. 2022 r. No. 326 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Procedure for determining damage and losses caused to Ukraine as a result of the armed aggression of the Russian Federation" from March 20, 2022, No. 326]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Прем'єр-міністр України, керівництво ЄС та Світового банку презентували звіт «Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення». 2022 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/premier-ministr-ukrainy-kerivnytstvo-ies-ta-svitovoho-banku-prezentuvaly-zvit-shvydka-otsinka-zavdanoi-shkody-ta-potreb-na-vidnovlennia>
- [2] *Міністерство розвитку громад та територій України* : [офіц. веб-сайт]. URL: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/>.
- [3] Про затвердження Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд : постанова Кабінету Міністрів України від 19 квіт. 2022 р. № 473. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473-2022-%D0%BF#Text>.
- [4] Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва : постанова Кабінету Міністрів України від 12 квіт. 2017 р. № 257. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2017-%D0%BF#Text>.

- [5] Про затвердження Методики проведення обстеження та оформлення його результатів : наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 6 серп. 2022 р. № 898/38234. URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/reg-politics/plan-diyalnosti-minregionu-z-pidgotovki-proektiv-regulyatornih-aktiv/nakaz-vid-06-08-2022-%E2%84%96-144-pro-zatverdzhennya-metodyky-provedennya-obstezhennya-ta-oformlennya-jogo-rezultativ/>.
- [6] Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації : постанова Кабінету Міністрів України від 26 берез. 2022 р. № 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/380-2022-%D0%BF#Text>.
- [7] Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації : проект Закону України від 24 берез. 2022 р. № 7198. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39283>.
- [8] Анісімова А. Відшкодування збитків, завданих пошкодженням або знищенням житла внаслідок збройного конфлікту. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 13–17. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.02>.
- [9] Представлено цифрову платформу зруйнованого/пошкодженого житла на рівні громад і рекомендації національним партнерам. 2022. URL: https://www.coe.int/uk/web/kyiv/news-event/news/-/asset_publisher/m9nDZlgeFMpW/content/the-presentation-of-the-digital-platform-for-destroyed-damaged-housing-at-the-community-level-and-recommendations-to-national-partners?_101_INSTANCE_m9nDZlgeFMpW_viewMode=view%2F&fbclid=IwAR20UuITmSbWVVKhc8DtQr8z2HpVyzsPIAolmnlG8qFbc2cXFx0PR67zmaUg.
- [10] Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації : постанова Кабінету Міністрів України від 20 берез. 2022 р. № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text>.

Стаття надійшла до редколегії 29.08.2022

Komnatnyi S. – Ph.D in Pedagogy, Doctoral Student of the Department of Philosophy of Law and Legal Logic of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2124-2047>

Legal and Methodological Problems of Examining Damaged and Destroyed Housing Objects as a Result of Military Aggression and Damage Assessment

*The purpose of the study is to provide proposals for taking several urgent measures at the national and local levels to provide methodological tools for collecting data regarding destroyed and damaged housing and establishing methods and methodological bases to assess damages caused by Russia's large-scale military aggression against Ukraine. **Methodology.** The methodological instrumentarium was chosen considering the set goal, the subject's specifics, and the study's object through a systematic comparative legal analysis of normative and legal acts of Ukraine developed to establish rules and methods of collecting data on destroyed and damaged housing and assessing the damage caused. In addition, the research methodology includes a critical analysis of the practical possibility of applying existing legal acts. **Scientific novelty.** The military aggression of the Russian Federation against Ukraine led to the large-scale destruction of residential and infrastructure objects. As a result, citizens, local self-government bodies, and state authorities have encountered a new challenge – the need to collect data on destroyed and damaged objects and assess the damage caused. Consequently, the government has adopted or amended separate legal acts that regulate recording, monitoring, and assessing damages. However, these issues have not yet been investigated at the scientific level, so the presented work is the first systematic scientific study in this direction, conducted after the beginning of the full-scale Russian invasion of Ukraine (from 24 February 2022). **Conclusions.** The military aggression of the Russian Federation against Ukraine led to the large-scale destruction of residential and infrastructure objects. The government took several measures to establish rules and methods for recording damaged and destroyed objects and assessing the damage caused by military aggression. Local self-government bodies are the key authorized bodies for implementing the mentioned measures. However, even considering the legal and regulatory measures taken by the government, there are still several gaps that need to be addressed so that it would be possible to fully and with maximum efficiency record the destruction and damage and assess the damage caused. The register of damaged and destroyed property should be created not only as an information base on actual destruction and damage but also as a source of information on the extent of damage caused and the need for restoration or compensation. In order to establish an accurate assessment of the damage caused, it is necessary to accelerate the development and approval of a detailed methodology in the direction of «the loss of housing stock and welfare objects», as provided by a special legal framework. Measures should also be taken to strengthen the capacity of local self-government bodies at the community level in creating local databases for mapping damaged and destroyed housing.*

Keywords: military aggression; housing; infrastructure; improvement facilities; mapping; losses.